

ماجرای دیوی نخاله‌ها در ارتفاعات

اهالی محل در حالی از تخلیه نخاله‌های ساختمانی در کمربند جنوبی می‌گویند که مسئولان این موضوع را تکذیب می‌کنند

«آسمان آبی و زمین پاک حق همه ماست.» این شعاری است که به فرزندانمان آموخته‌ایم تا مبادا ن‌باله‌ای را در محیط زندگی‌شان رها کنند. اما مدتی است گفته می‌شود حال کمربند جنوبی مشهد خوب نیست؛ همان جایی که چندی قبل، سمن‌های محیط زیستی در آنجا، زنجیر ه‌های انسانی تشکیل دادند، تا جلو کوه‌بری را بگیرند، تا معادن غیرمجاز بسته شود، تا بساط ساخت و سازهای مجاز و غیرمجاز تعطیل شود، تا زیستگاه طبیعی مشهد «ژنده» بماند و خیلی «تا»های دیگر... نشانی‌اش در یکی از ورودی‌ها، انتهای دلاوران است و محلی که می‌گویند در آنجا محل امن انباشت نخاله‌های ساختمانی شده است؛ درست پشت روستای کلاته سرهنگ.

از مدتی قبل شنیده بودیم در میان سکوت و تعطیلی عملیات عمرانی کمربند جنوبی مشهد، عده‌ای دم را غنیمت شمرده‌اند و در خلوت این مسیر، فرصت مناسبی یافته و اقدام به تخلیه نخاله‌های ساختمانی در این مسیر می‌کنند؛ فارغ از نابودی محیط زیست و افزایش زاد و ولد پشه سالک و ایجاد هزینه‌های سربار برای جمع‌آوری نخاله‌ها و...

برای یافتن آنچه شنیده‌ایم باید مسیر ۲۷کیلومتری کمربند جنوبی را طی کنیم تا به تخلقات یادشده برسیم. این پروژه شهری از انتهای بولوار شهیدبرونسی تا اتوبان باغچه‌امداد دارد. از آخر بولوار دلاوران، پروژه‌های ساختمانی متعددی را می‌بینیم که باکوه‌هامم‌سایه یا بهتر بگوییم جایگزین کوه‌ها شده‌اند. کار ساخت تعداد زیادی از این پروژه‌ها تمام شده و سکونت‌ناهم در ارتفاع و دامنه کوه‌ها آغاز شده است! تعدادی از این برج‌ها و ساختمان‌ها هم در مرحله گودبرداری یا اسکلت‌سازی قرار دارند. رفت و آمد کامیون‌ها، فعالیت دستگاه‌های پیکور و آمدوشد خودروهای ده چرخ بیش از هر چیزی توجه تازه‌واردها را به خودش جلب می‌کند. او ضاع منطقه خبر از یک دگرگونی در ساختار طبیعت و زیست انسانی دارد.

مسیر شاهان

چشم‌کار می‌کند بار تخلیه شده کامیون‌ها پیش رویمان قرار دارد. سنگ‌های شکسته و خرد شده خاک و نخاله‌هایی که بی‌شباهت به نخاله‌های گودبرداری نیست، از این بالا رو به جاده که می‌کنیم، برج‌هایی را که در مقابله با چند خانه روستایی قد علم کرده‌اند، می‌بینیم. تناقض بی‌رحمانه‌ای شکل گرفته است. مرد روستایی، یکی از پروژه‌ها را نشانه می‌گیرد و می‌گوید: کوه مقابل را برای زیباشدن چشم‌انداز این ساختمان بریده‌اند!

آقا کریم با انگشت، یکی از ساختمان‌های روبه‌رو را نشان می‌دهد و می‌گوید: آنجا استخر سروپوشیده یکی از ادارات دولتی است. داشتند لابه‌لای این کوه‌ها برای خودشان استخر می‌ساختند که حدود ۱۰سال پیش متوقف شد.

چشم‌کار می‌کند بار تخلیه شده کامیون‌ها پیش رویمان قرار دارد. سنگ‌های شکسته و خرد شده خاک و نخاله‌هایی که بی‌شباهت به نخاله‌های گودبرداری نیست، از این بالا رو به جاده که می‌کنیم، برج‌هایی را که در مقابله با چند خانه روستایی قد علم کرده‌اند، می‌بینیم. تناقض بی‌رحمانه‌ای شکل گرفته است. مرد روستایی، یکی از پروژه‌ها را نشانه می‌گیرد و می‌گوید: کوه مقابل را برای زیباشدن چشم‌انداز این ساختمان بریده‌اند!

آقا کریم برج‌ها را نشان می‌دهد و تک‌تکشان را اسم می‌برد. ما را نزدیک دهانه یکی از معادن می‌برد و شیوه برداشت سنگ‌هر کاره (سنگ مخصوص پخت دیزی و خورش که روی آتش تزک برنمی‌دارد) را توضیح می‌دهد. می‌گوید: شما با هر مسئولی که صحبت کنید می‌گوید که تخلیه این نخاله‌ها برای پر کردن معادن است. درحالی‌که واقعیت چیز دیگری است و این‌هایی که اینجا تخلیه می‌کنند، همه نخاله ساختمانی است.

او که همه سال‌های عمرش را در این منطقه زندگی کرده است و این روزها برای چرای گوسفندانش به ارتفاعات می‌آید، بهتر از هر کسی، تغییر چهره ارتفاعات را دیده است. او بلندی‌هایی را نشان می‌دهد که طبیعی نیست و با تخلیه نخاله بالا آمده است؛ یعنی سطح این نواحی پایین بوده و مشخص است خاک و سنگ‌ها را به‌تازگی تخلیه کرده‌اند.

می‌گوید: ما که ساکن اینجا هستیم متوجه تغییرات می‌شویم چون همه این‌ها خاک دست‌ریز است و اگر باران شدیدی بیارد، تمام این نخاله‌ها مثل رانش زمین به سمت پایین سرازیر می‌شود. کسی چه می‌داند؛ شاید تکرار حادثه لرستان باشد.

آقا کریم از همان بالا، پروژه‌ای را نشان می‌دهد و آن را یک پروژه بیمارستانی معرفی می‌کند. او می‌گوید: همه گودبرداری‌های این ساختمان را اینجا (با دست به

محل تخلیه اشاره می‌کند) تخلیه کردند. گودبرداری این ساختمان از قدر عمیق است که به آب چشمه رسیده‌اند و حدود ۲سال است که از این محل آب تخلیه می‌کنند.

از این نمونه‌ها زیاد است و نخاله‌های فراوانی را می‌بینیم که تراکم رهاسازی‌اش در برخی مسیرها بیشتر و در برخی مسیرها کمتر است. حرف‌های آقا کریم هم از جنس دردمندی و دغدغه است. اما با وجود گلایه‌های او، هنوز هم از نخاله‌های ساختمانی خبری نیست. بنابراین به راهنمان ادامه می‌دهیم. در مسیر به چند معدن سنگ می‌رسیم، البته بهتر است بگوییم معادن سابق؛ چون حجم بسیاری زیادی از این معادن با خاک و سنگ‌های ریز و درشت پر شده است؛ حکمی که دیر هنگام صادر شد اما بالاخره صادر شد و به دستور دستگاه قضا معادن غیر مجاز در حال اعاده به وضع سابق است، بااین‌حال کاملاً مشخص است که پر کردن برخی از این معادن خیلی مناسب و مطلوب انجام نشده است.

پیمایش ما در تمام مسیر کمربند جنوبی به اتمام رسیده است. تماشای کوه‌هایی که بریده و به جایش برج ساخته‌اند، به قول امروزی‌ها حال خوب کن نیست اما در مقابل تماشای معادنی که دیگر به تاراج برده نمی‌شود، حس خوبی می‌اندازد زیر پوستمان!

●

نخاله نیست، معادن پر می‌شود

دوباره به پیش فرض اول مراجعه می‌کنیم، شاید جایی از چشم ما افتاده باشد و نیاز باشد متولیان را هم به پرسش بگیریم. برای همین به سراغ معاون خدمات و محیط زیست شهری شهرداری مشهد می‌رویم. در ابتدا مشاهدات میدانی را شرح می‌دهیم و اظهارات شاهدان محلی روستای کلاته سرهنگ را نقل می‌کنیم که به ما اعلام کرده‌اند روزانه حدود ۱۰۰ دستگاه خودروی ده‌چرخ اقدام به تخلیه نخاله‌های ساختمانی در ارتفاعات می‌کنند و در ادامه از این مقام مسئول شهرداری همان پرسش اول را جویا می‌شویم: «آیا در کمربند جنوبی مشهد نخاله ساختمانی تخلیه می‌کنند؟»

درمقابل، مهدی یعقوبی بار د این موضوع می‌گوید: مواد تخلیه‌شده به هیچ‌عنوان نخاله‌های ساختمانی نیست و در آنجا براساس مجوز حمل خاک،

اقدام به پر کردن معادنی می‌شود که در گذشته از آن بهره‌برداری می‌شده است؛ بنابراین تخلیه‌ها برای برگشت به وضع سابق و با دستور قضایی انجام می‌شود. تمام نخاله‌های تخلیه شده برای پر کردن معادن غیرمجاز نیست و بخش‌هایی از آن روی ارتفاعاتی تخلیه شده که معلوم است هیچ خط و ربطی با معدن ندارد اما یعقوبی می‌گوید: تخلیه‌های انجام شده در آینده هزینه‌ای برای شهرداری به بار نخواهد آورد و پس از پر کردن معادن سنگ، به کاشت درخت در منطقه اقدام خواهد شد. وی اضافه می‌کند: همه خودروهای عبوری از آن مسیر که اقدام به تخلیه خاک می‌کنند، با همکاری نیروهای نظارتی بسیج و پلیس ساختمان شهرداری مشهد کنترل می‌شود و تخلیه غیرمجازی در منطقه انجام نمی‌گیرد.

● طرح را در دستور کار پایش محیط زیست قرار می‌دهیم

در مقابل دبیر کارگروه پسماند اداره کل حفاظت محیط زیست خراسان رضوی با اشاره به قانون مدیریت پسماند، مصوب سال ۸۳ مجلس شورای اسلامی می‌گوید: در ماده ۲ این قانون، انواع پسماند توضیح داده شده و نخاله‌های ساختمانی به لحاظ ماهیت جزو پسماند‌های عادی تقسیم‌بندی شده است. همچنین در ماده ۷ همین قانون بر این عنوان مدیریت اجرایی، کارهایی که برای مدیریت پسماند از ابتدا تا انتها باید اجرا شود، در شهرها و حریم آن به عهده شهرداری‌ها و در روستاها و حریم روستاها بر عهده دهیاری‌ها و خارج از آن نیز بر عهده بخشداری‌ها گذاشته شده است. مهدی یعقوبی به سراغ معاون خدمات و محیط زیست ناظر عالی بر این موضوع است، این گونه توضیح می‌دهد: وظیفه اصلی مدیریت پسماند‌های ساختمانی در هر ساخت‌وسازی با مدیر پروژه است، اما شهرداری برای کسانی که به هر دلیلی امکان انتقال ضایعات ساختمانی به محل انباشت اصلی را ندارند، درازای دریافت هزینه، خودرو اعزام می‌کند. اما اگر غفلتی انجام شود و شهرداری نظارت نکند، ما ورود پیدا خواهیم کرد. نورووزاده ضمن تشکر از اطلاع‌رسانی این مسئله بیان می‌کند: همکاران پایش هنوز چنین موضوعی را با شرحی که شما اعلام کردید به ما منتقل نکرده‌اند. مسئله را با همکاران پایش برای بررسی بیشتر مطرح خواهیم کرد، اما در واقع سلسله‌مراتبی در حوزه پسماند وجود دارد و ما در محیط زیست ناظر

عالی هستیم.

● تخلیه پسماندها به درخواست اداره کمربند سبز

پس از دریافت پاسخ از معاونت خدمات شهری شهرداری و اداره محیط زیست، با مسئولی دیگر تماس می‌گیریم. این بار از مدیر اجرایی سازمان مپ که متولی مدیریت پسماندها در مشهد است، می‌پرسیم: شما تخلیه نخاله‌های ساختمانی در ارتفاعات را تأیید می‌کنید؟ او بیان می‌کند: خیر، تخلیه‌های انجام شده بر اساس درخواست همکاران در اداره کمربند جنوبی و کمربند سبز انجام شده است. بنا به درخواستی که از این دو اداره برای ما ارسال شده است و اعلام کرده‌اند باید معادنی که در گذشته از آن‌ها برداشت سنگ انجام شده است، پر شود، بر اساس دستور مقام قضایی اقدام به این کار کرده‌ایم. ضمن اینکه مصالح تخلیه‌شده مربوط به خود پروژه است و به لحاظ بُعد مسافت هیچ‌گونه تخلیه خاک و نخاله از دیگر قسمت‌های شهر اتفاق نیفتاده است. سؤالی که مطرح می‌شود، این است که در محدوده‌هایی به‌جز دهانه معادن تخلیه پسماند انجام شده است و تعداد خودروهای سنگین عبوری بیش از آن است که فقط مصالح پروژه‌های اطراف را منتقل کنند. در پاسخ به این سؤال، عباس حسن‌زاده بیان می‌کند: رئیس اداره سامان دهی ضایعات ساختمانی از محدوده مدنظر شما بازدید کرده است و در جریان جزئیات بیشتر قرار دارد.

پیش از تماس با مسئول بعدی، از مدیر اجرایی سازمان مپ درباره پروژه بیمارستانی که کریم آقا درباره تخلیه نخاله حاصل از گودبرداری‌اش در ارتفاعات گفته بود، می‌پرسیم و این مقام مسئول می‌گوید: از این مسئله آگاه نیستیم. افرادی هستند که در آن منطقه منافعی دارند و برای حفظ آن منافع، گزارش‌های کذب ارائه می‌کنند.

وی می‌افزاید: راننده یک کامیون ماشینش را زیر فشار قرار نمی‌دهد تا از سربالایی ارتفاعات بالا برود و بارش را تخلیه کند. او توضیح می‌دهد: بخشی که مربوط به کمربند جنوبی است، پایین راه و درمدیریت معاونت فنی و عمران شهرداری مشهد است و قسمتی که مربوط به کمربند سبز است، توسط خدمات شهری مدیریت می‌شود؛ بنابراین اگر نخاله‌ای تخلیه می‌شود، زیر نظر این مدیریت هاست.

● همه اقدامات با کمربند سبز منطبق است به توصیه مسئول قبلی و برای کسب اطلاعات بیشتر با رئیس

عکس: احمد حسینی | شورا را

اداره سامان دهی ضایعات ساختمانی سازمان مپ، تماس می‌گیریم. محمدحسن شوشتری نیز در آغاز گفت‌وگو، تخلیه نخاله‌های ساختمانی در ارتفاعات جنوبی را تکذیب می‌کند. به او توضیح می‌دهیم زمین‌های هموار پشت روستای کلاته سرهنگ تبدیل به کوه شده و جنس دست‌ریزها با جنس کوه کاملاً متفاوت است و او می‌گوید: بله اما نخاله نیست؛ مصالح جاده کمربند جنوبی و کوه‌هایی است که تراشیده‌اند و در آنجا تخلیه شده است. شوشتری می‌افزاید: در یک قسمت با مدیریت اداره کمربند سبز، معادن سنگ را پر می‌کنند او گریزی به گذشته و ادعای مالکیت برخی از اهالی آنجا می‌زند و می‌گوید: ۳،۲سال پیش که ارزش زمین‌ها زیاد شد، یک نفر در انتهای دلاوران، اقدام به تخلیه خاک و کاشت درخت کرده و مدعی شده بود زمین‌ها متعلق به او است. همان زمان این موضوع را به دادسرا راجع دادیم و اداره منابع طبیعی نیز ورود پیدا کرد و آن فرد که شخصیت حقیقی و از اهالی انتهای دلاوران بود، محکوم شد. از او می‌پرسیم: درست است که مطابق درخواست مدیریت‌های ذکر شده اقدام به پر کردن معادن می‌کنید اما مگر جنس خاک‌برداری‌های جاده و کوه، نباید با منابع طبیعی سنخیت داشته باشد؟ او اظهار می‌کند: بله، همه این موارد زیرنظر اداره کمربند سبز است و آن‌ها اعلام کرده‌اند پیمانکاری که مشغول گودبرداری است، جنس مصالح منتقل شده‌اش با جنس خاک منطقه مشابه است. همچنین مواد تخلیه‌شده از پروژه‌های ساختمانی منطقه ۹، سنگلاخی و از همان جنس ارتفاعات است. شوشتری اظهار می‌کند که چند بار برای بازدید به این محل آمده و آخرین بازدیدش حدود ۳ماه پیش بوده است. او می‌افزاید: چون دهانه معادنی که تعطیل و رها شده‌اند، باتوق معنادان شده است، اقدام به پر کردن آن‌ها کرده‌اند و قرار است در آنجا درخت کاشته شود. رئیس اداره سامان‌دهی ضایعات ساختمانی در پایان یادآور می‌شود: کنترل و نظارت و تخلیه مواد با اداره کمربند سبز صورت می‌گیرد و آن‌ها از ما می‌خواهند با توجه‌به اینکه جنس گودبرداری‌های انجام شده، متناسب با ارتفاعات است، آن مصالح را برای تخلیه به آنجا هدایت کنیم. همه اقدامات، مطابق دستور کار آن‌ها انجام می‌شود و در غیر این صورت نخاله‌های ساختمانی مشهد در کارخانه کمپوست در ۵کیلومتری جاده قدیم نیشابور تخلیه می‌شود. ●

شهر

روزنامه شهرامید ورزشکی

اشنبه ۲۱ مهر ۱۳۹۸ ۱۲ شهریور ۱۳۹۹ شماره ۲۳۲۶ SHAHRANNEWS.IR

گزارش زنگ

مهدی یعقوبی: معاون خدمات و محیط زیست شهری شهرداری مشهد: مواد تخلیه شده به هیچ‌عنوان نخاله‌های ساختمانی نیست و در آنجا براساس مجوز حمل خاک، اقدام به پر کردن معادنی می‌شود که در گذشته از آن بهره‌برداری می‌شده است؛ بنابراین تخلیه‌ها برای برگشت به وضع سابق و با دستور قضایی انجام می‌شود